

M E S O S Disiplinlerarası Ortaçağ Çalışmaları Dergisi
The Journal of Interdisciplinary Medieval Studies

Norwichli Julian’ın Cehennemi: “Revelations of Divine Love” Üzerine Bir İnceleme

Yazarlar/Authors: Ramazan ÖZBAY, Arda ARIKAN

Kaynak/Source: *Mesos: Disiplinlerarası Ortaçağ Çalışmaları Dergisi*, , VI, 58-66

Doi: 10.5281/zenodo.14568511

Makale Türü: İnceleme Makalesi

Geliş Tarihi: 13 Ekim 2024; Kabul Tarihi: 25 Kasım 2024

MESOS Disiplinlerarası Ortaçağ Çalışmaları Dergisi içinde yayımlanan tüm yazılar kamunun kullanımına açıktır; serbestçe, ücretsiz biçimde, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin alınmaksızın okunabilir, kaynak gösterilmesi şartıyla indirilebilir, dağıtılabılır ve kullanılabilir.

**NORWİCHLİ JULIAN’IN CEHENNEMİ: “REVELATIONS OF
DIVINE LOVE” ÜZERİNE BİR İNCELEME**

**THE HELL OF JULIAN OF NORWICH: A STUDY ON
"REVELATIONS OF DIVINE LOVE"**

Ramazan ÖZBAY* -Arda ARIKAN**

* Öğretim Görevlisi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, ramazanozbay@gmail.com,

 : 0000-0001-7340-7010

** Prof. Dr., Akdemiz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, ardaari@gmail.com,

 : 0000-0002-2727-1084

Özet

Norwichli Julian (1342- 1416 sonrası) İngiliz edebiyatında kitap yazmış olan ilk kadın edebiyatçıdır. Bunun yanında bir ankorit, mistik ve ilahiyatçıdır. Geçirdiği bir hastalık sırasında gördüğü rüyaları kaleme alarak oluşturduğu *The Short Text* (Kısa Metin), *The Long Text* (Uzun Metin) ve bunların bütünü olan eseri *Revelations of Divine Love* (İlahi Sevginin Vahiyleri), Julian'ın vahiy olarak nitelediği rüyalarını anlattığı ve bunu yaparken dini motivasyonlar yoluyla nasihatlerde bulunduğu bir eserdir. Bu çalışmada eser üzerinde yapılan çalışmalardan farklı olarak Julian'ın Cehennem olgusuna bakış açısı irdelenmektedir. Çalışmada, eser dönemin yerel dili ile yazıldığı için modern İngilizce'de anlaşılır nitelikte olan bir çevirisinden yararlanılmıştır. Julian'ın mekânsal ve hissî olarak Cehennem hakkındaki görüşleri ve anlatımları örneklendirilmiş ve Julian'ın Cehennem hakkında Hristiyan öğretilerine paralel ilerlemekle beraber kendi his ve düşüncelerine de yer verdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Norwichli Julian, İlahi Sevginin Vahiyleri, Cehennem

Abstract

Julian of Norwich (1342– after 1416) was the first woman to write a book in English Literature. Along with this fact, she was also an anchorite, mystic, and theologian. During a severe illness she was going through, she saw some dreams and wrote these dreams in her work, *Revelations of Divine Love*, composed of two of her works, *The Short Text* and *The Long Text*. In the work, Julian recognizes the dreams as revelations, shares her experiences with her readers, and gives them advice in a homiletical style, transferring the religious motivations. In this study, Julian's approach towards hell has been investigated. Since the original work was written in the vernacular, a translated version in modern English has been used for the investigation. Julian's thoughts and expressions have been exemplified. As a result, it has been seen that Julian, as she expresses, is in an attempt to follow the Christian doctrines and considers hell within this scope, and also shares her motivation about hell as given in detail in this study.

Keywords: Julian of Norwich, Revelations of Divine Love, Hell

GİRİŞ

Ortaçağ Katolik dünyasında din ve düşünce insanları "tanrının özü gibi farklı dinsel soruları yanıtlayabilmek için akıl yürütme yöntem ve teknikleri kurgulamış ve uygulamışlardır"¹ ancak hemen hemen tümü erkek olsa da din, bilim, felsefe ve sanat alanlarında çalışmalar yapmış kişiler arasında kadınlar da bulunmaktadır. Norwichli Julian da, diğer bilinen adıyla Juliana veya Julian Ana, İngiliz edebiyatı tarihinde kitap yazmış olan ilk kadın edebiyatçıdır. Horzum'a göre, Julian, "içinde yaşadığı heteroataerki Ortaçağ İngiliz toplumunda münzevi manastır hayatı süren bir mistik" yazar² olup bu tarz "manastırlarda Orta Çağ'da iz bırakmış çok önemli kadınlar da yetişmiştir"³. İlerleyen yaşlarında Norwich'te bulunan St. Julian Kilisesi'nde yaşamını sürdüren⁴ Julian'ın gerçek adı, ailesi ve eğitimi hakkında doyurucu bilgiler bulunmamaktadır. Doğum yılı olarak 1342 tarihi verilmekle birlikte ölüm yılı hakkında net bir bilgi yoktur ve tahminen 1416 yılından sonra ölmüş olduğu düşünülmektedir. Yaşadığı dönemde kaleme aldığı, günümüzde *Revelations of Divine Love* (İlahi Sevginin Vahiyleri)⁵ olarak bilinen eseri Ortaçağ'da dini deneyimler hakkında yazılmış en önemli çalışmalardan biri olarak görülmektedir.⁶

Kişisel hayatı hakkında belirgin bilgiler olmamasına rağmen henüz altı yaşındayken Kara Veba denilen salgın hastalığın Norwich'i de etkisi altına aldığı ve şehrin dörtte üçlük nüfusunu öldürdüğü⁷ bilindiğinden ailesinin de hayatını kaybetmiş olabileceği⁸ ve bu nedenle Carrow Manastırı'ndaki Benediktin rahibeleri tarafından eğitilmiş olabileceği tahmin edilmektedir.⁹ Otuz yaşındayken ciddi bir hastalığa yakalanan Julian kendi söylemiyle ölüm döşeğine düşer ve bu hastalıkla mücadele ederken içinde İsa ve Meryem'in olduğu bir dizi rüyalar görür. İyileşince gördüğü rüyaları kaleme alır ve günümüzde *The Short Text* (Kısa Yazı) olarak tanımlanan ilk eserini tamamlar. Bu eser, görmüş olduğu rüyaların kısaca not edilmesinden oluşur. İkinci eseri, günümüzde *The Long Text* (Uzun Metin) olarak bilinen çalışması olup, tamamlanması yirmi ila otuz yıl sürmüştür.¹⁰ Seksen altı bölüm ve altmış üç bin civarı kelimedenden oluşan bu eserinde ise Julian, ilkinde yazmış olduğu rüyaların dini açıdan anlamlarını motifler eşliğinde ve türlü ayrıntılarla ele almıştır.¹¹ Günümüzde

¹ Arda Arikan, "Ortaçağ'ın önemli bir özelliği olarak Apofatikçilik ve edebiyat çalışmalarında kullanımı", *Cumhuriyet Zirvesi: 3. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitabı*, 2020: 48.

² Şafak Horzum, "İngilizce yazının ilk kadın yazarı Norwichli Julian ve Görülerinin Ortaçağ İngiliz yazınındaki yeri", *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, 6/1, 2023: 104.

³ Banu Çetin Ünal, "Orta Çağ Almanya'sında Kadın manastırları", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9, 2023: 26.

⁴ Britannica, T. Editors of Encyclopaedia, *Julian of Norwich*. Encyclopedia Britannica, 2018. Erişim adresi: <https://www.britannica.com/biography/Julian-of-Norwich>

⁵ Eserin Türkçe karşılığı bulunmamakla birlikte çevirisi bu makalenin yazarları tarafından yapılmıştır.

⁶ Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Julian-of-Norwich>

⁷ Sheila Upjohn ve Nick Groves. *St Julian's Church Norwich*. (Norwich: The Friends of Julian of Norwich, 2018), 13.

⁸ Janina Ramirez, *Julian of Norwich: A very brief history*. (London: SPCK, 2016), 31; Elizabeth Ruth Obbard, *Through Julian's Windows: Growing into wholeness with Julian of Norwich*. (Norwich: Canterbury Press, 2008), 16.

⁹ St. Julian'a 1 mil uzaklıkta yer alan Carrow Manastırı'nda rahibe olması ile beraber bu düşünceyi güçlü kılan bir başka ipucu daha vardır ki bu vahyin başlangıcındaki söyledikleridir. "Benedicite dominus!" ifadesini tekrar tekrar dile getirmesi Benedictin tarikatındaki keşişler ve rahibeler arasında geçen bir selamlaşma biçimini hatırlatır. Bu selamlaşmada, genç olan "Benedicite" (Beni kutsayın) derken, kıdemli olan "Dominus te benedicat" (Tanrı seni kutsasın) diye karşılık verir. (Görü 3.15). Bk. Watson, Nicholas. ve Jenkins, Jacqueline. *The Writings of Julian of Norwich: A Vision Showed to a Devout Woman and A Revelation of Love*. (Penn State University Press, 2006), 4.

¹⁰ Julian of Norwich, *Revelations of Divine Love*, çev. not. Barry Windeatt, (Oxford University Press, 2015), xiv.

¹¹ Örneğin, İsa'nın çektiği acı ve tutkusu üzerine Julian, İsa'nın fiziksel acılarını canlı bir şekilde tasvir ederek, inananlardan merhamet uyandırmak için O'nun acısını ve fedakârlığını vurgular. Bu motif, İsa'nın insanlığını ön plana çıkarır ve okuyucuyu O'nun tutkusu ile duygusal ve ruhsal olarak bağ kurmaya davet eder. Bir başka örnekte, Tanrı'nın annelik şefkatini ele alan Julian, Tanrı'yı besleyici ve merhametli bir anne olarak niteler. Bu motif, Tanrı'nın insan ile arasında olan samimi ve şefkat dolu ilişkisini ifade etmek için kullanıp huzur ve koruma sunan annelik sevgisi ile ilişkilendirir. Daha fazla örneklendirmeler için bk. Denise Nowakowski Baker, *Julian of*

Revelations of Divine Love (İlahi Sevginin Vahiyleri) olarak anılan ve hem Kısa Yazı ve hem de Uzun Yazı'yı içeren eser elyazması biçiminde hazırlanmış ve kopyaları *The Short Text* ve *The Long Text* olarak parçalar ve bölümler halinde günümüze ulaştırılmıştır.¹²

Yerel dilde yazılan bu eserlerin biçim ve içeriklerini bozmadan anlaşılır hale getirmek ve farklı dillere çevirmek için ayrıca çalışmalar yapılmıştır.¹³ Değişimsel açıdan vahiy olarak anlattığı her rüyanın anlatımına başlarken Julian, öncelikle kendisine vahyolunan görsel imgelere değinerek sonrasında tümüyle rüyada dile getirilen sözlere yer verir, ruhani an ve olaylara değinir.¹⁴ En erken olarak 1390'lardan itibaren bir ankorit olduğu düşünülür.¹⁵ Julian'ın bilhassa ikinci çalışması olan *The Long Text*'i yazarken münzevi bir yaşama büründüğü dönemin belgelerinde, vasiyetlerde, bir hücrede yaşadığına dair yapılan atıflarla anlaşılmaktadır.¹⁶ Ona göre İsa'nın kendini insanlığın günahları uğruna feda etmesi gibi yüce bir vazgeçiş olan kişinin kendini kurban etmesi, tüm dünyalık heveslerden vazgeçerek Tanrı'ya yakın olmayı istemekle mümkündür.¹⁷ Tanrı'nın sevgisi ile bütünleşme, fedakârlık, acı çekme gibi düşünce ve deneyimleri gördüğü rüyalarla ilişkilendirirken Tanrıyla olan ilişkisini anne-evlat sevgisine benzeterek kaleme alır. Tanrı'yı anaç bir sevgi sahibi olarak belirtir.¹⁸ Yazılarında karamsar, tutucu, suçlayıcı ve ahlakçı bir tutum yerine iyimser bir yaklaşımı benimseyen Julian, bu yaklaşımını Tanrı tarafından sevilmenin ve O'nun ilahi takdiri ile korunmakta olmanın kesinliğine yorar.¹⁹ Okuyucularına ve kendini ziyaret edenlere bu ilkeler doğrultusunda yaklaştığı söylenirken aynı dönemin bir diğer kadın edebiyatçısı olan Margery Kempe'in de kendisini ziyaret edenler arasında olduğu²⁰ ve Julian'dan etkilenerek kendi çalışmalarında da bu etkiyi gösterdiği bilinmektedir.²¹

Norwich's Showings: From Vision to Book, (Princeton: Princeton University Press, 2014.), 132; Grace Jantzen, *Julian of Norwich: Mystic and Theologian*, (London: SPCK, 2008), 56.

¹² Eserlerin bulunmaları ve korundukları kütüphane ve müzeler için bk. Sarah Salih ve Denise N. Baker, *Julian of Norwich's Legacy: Medieval Mysticism and Post-medieval Reception*. (New York: Palgrave Macmillan, 2009), 14-15.

¹³ Paris elyazması, Sloane 1 ve 2 elyazmaları gibi tekrarı yazılan eserin daha modernize bir hale getirildiği bilinir. Barry Windeatt da aynı şekilde modern bir çeviri çalışması yapmıştır. Barry Windeatt *Revelations of Divine Love*, I, Iii, Iiii; Ramirez, *Julian of Norwich*, 7.

¹⁴ Georgia Ronan Crampton, *The Showings of Julian of Norwich: Introduction. Middle English Text Series*, (New York: University of Rochester, 1994) 162.

¹⁵ Baker bunu 1470'de esere ait ilk kopyayı kaleme alan bir yazıcının verdiği bilgiye dayanarak varsaymaktadır. Denis Baker, "Julian of Norwich and Anchoritic Literature", *Mystics Quarterly*, 19/4, 1993:148.

¹⁶ Kısa metnin günümüze ulaşan tek kopyasının bir yazman notunda "a visionn schewed be the goodenes of god to a deuoute womann, and hir name es Julyan, that is recluse atte Norwyche and 31«ys onn lyfe, anno domini millesimo CCCC xij" (Tanrı'nın iyiliği sayesinde dindar bir kadına gösterilen bir görü; adı Julian, Norwich'te münzevi olarak yaşamakta ve miladi 1413 yılında hayattadır) şeklinde tanıtılmaktadır. Bk. Edmund Colledge O.S.A., ve James Walsh, S. J. *A Book of Showings to the anchoress Julian of Norwich*. (Toronto: Pontifical Institute of Mediaeval Studies, 1978) Vol.1, 201. Özellikle, Margery Kempe'in, Julian'dan manevi rehberlik almak için bizzat ziyaret ettiğini belirtmesi, Julian'ın o dönemde bir münzevi olarak tanınan, tecrübeli bir dini danışman olduğunu doğrular. Bu durum, Julian'ın yaşamının ve eserlerinin, münzevi bir tecrübe ve dini düşüncelerle yoğun biçimde bağlantılı olduğunu göstermektedir. Bk. Sanford B. Meech, ve Emily Allen Hope. *The Book of Margery Kempe. Early English Text Society*, (London: Early English Text Society, 1940) 212.

¹⁷ Eserdeki ankorit etki hakkında detaylı örneklemeler için bk. Edward Alexander Jones, "Anchoritic Aspects of Julian of Norwich", *A Companion to Julian of Norwich*, ed. Liz Herbert McAvoy, (Woodbridge, Suffolk; Rochester, NY: Boydell & Brewer, 2008), 78.

¹⁸ Wolfgang Riehle ve Charity Scott-Stokes, "The Singular Vision of Julian of Norwich", *The Secret Within: Hermits, Recluses, and Spiritual Outsiders in Medieval England*, (New York: Cornell University Press, 2014), 231.

¹⁹ Vatikan kaynaklarında bulunan ilgili referans mektup için bk. http://www.vatican.va/content/benedict-xvi/en/audiences/2010/documents/hf_ben-xvi_aud_20101201.html

²⁰ Kempe yazılarında Julian'dan bir yazar olarak değil, kendisinden spiritüel tavsiyeler aldığı "Dame Julian" isimli bir rahibe olarak bahseder. Bk. Julian of Norwich, *Revelations of Divine Love*, çev. not. Barry Windeatt, (Oxford University Press, 2015), XV. Ayrıca bk. Edward Alexander Jones, "Anchoritic Aspects of Julian of Norwich", 77.

²¹ Julian, Margery'ye Kutsal Ruh'un işleyişini anlaması ve ruhsal deneyimlerini değerlendirmesi konusunda önemli rehberlik sunmuştur. Margery, Julian'ın öğütleri sayesinde Kutsal Ruh'un lütuflarının içsel işaretlerini, örneğin içten gelen gözyaşlarını, ruhunda Tanrı'nın varlığının kanıtı olarak değerlendirmiştir. Julian'ın Şeytan'ın gücünün zayıflığına dair vurgusu, Margery'nin Tanrı'nın ruhsal varlığına güvenini pekiştirmiştir ve bu, Margery'nin eserlerinde Tanrı'nın sevgisini daha derinlemesine kavrayışına yansımıştır. Bk. Naoe Kukita Yoshikawa, "Discretio

Julian'ın özellikle Ortaçağ'da bir kadın olarak ön plana çıkmış olması eserleri hakkında edebiyat, ilahiyat ve sosyoloji alanlarında çeşitli çalışmalar yapılmasına neden olmuştur. Yaşadığı dönemde inancı ve görüşü her ne kadar o dönemde filizlenen Protestan Reformu doğrultusundaki inançlara ters olsa da ²² eserleri ilerleyen dönemlerde ilgi görmüştür. Günümüzde de, Julian'a olan ilginin tükenmiş olduğunu iddia edemeyiz çünkü Papa XVI Benedictus'un (1927-2022) 1 Aralık 2010 tarihli "Norwichli Julian" başlıklı konuşmasında Julian'ı Tanrıyı sevgi bağlamında kavramsallaştıran bir azize olarak anmıştır. Papa şöyle der:

Norwichli Julian manevi yaşamın temelinde yatan mesajı anlamıştı: Tanrı sevgidir ve yalnızca bu sevgiye kendini, tamamıyla ve bütünsel bir güvenle açan ve O'nun yaşamdaki tek rehberi olmasına izin veren biri her şeyin dönüştüğünü ve gerçek barış ve gerçek neşenin kendisinden dalga dalga yayılacağını bilir. ²³

Hakkında yazılanların ekseriyetle Tanrı sevgisi ve dinsel yaşama yönelik olumlu tutumlar bağlamında ele alındığı günümüzde onun Cehennem hakkındaki düşünce ve inanışlarını içeren yayınların sayısı çok azdır. Norwichli Julian'ın yazmış olduğu ve günümüze ulaşan *Revelations of Divine Love* (İlahi Sevginin Vahiyleri), başlıklı eserinde dile getirilen çeşitli dini unsurlardan farklı olarak Julian'ın Cehennem olgusuna karşı bakış açısı incelenmek bu çalışmanın amacını teşkil etmektedir. Çalışmada, sadece bahsi geçen eser üzerinde inceleme yapılmış olup, Cehennem ile ilgili betimleme ve değerlendirmeleri örneklerle ortaya konulmuştur.

"REVELATIONS OF DIVINE LOVE" ESERİNDE CEHENNEME BAKIŞ

Julian'ın gördüğü rüyaları kaleme aldığı *The Short Text* (Kısa Metin) ve *The Long Text* (Uzun Metin) eserlerinin bir bütünü olarak günümüze ulaşan eseri *Revelations of Divine Love* (İlahi Sevginin Vahiyleri), çeşitli alanlarda farklı çalışmalara konu olmuştur. Bu çalışmada ise Julian'ın Cehenneme bakışı Cehennem tasvirlerinden de örneklerle incelenmektedir. Eserin esas dili dönemin yerel dili olduğu için, bu incelemede modern İngilizce'ye yapılan çevirisinden yararlanılmıştır. ²⁴

Julian'ın Cehenneme bakış açısını incelemeye önce mekânsal olarak insanın yaşadığı bu dünyaya, Cennete ve Araf'a nasıl yaklaştığına kısaca değinmek gerekir. Julian eserinde yaşadığı bu dünyayı kısa, geçici, aldatıcı ve acı çekilen bir yer olduğunu dile getirirken, Cenneti yeryüzünün üzerinde bulunan, acıların son bulduğu yer olarak niteler. Araf ise değer olarak Cehennem ile aynı derecededir.

Julian'ın Cehenneme bakış açısını ilk ortaya koyduğu kısım *The First Revelation* (İlk Vahiy) bölümünde yer alır ve dünya-Cehennem arasındaki çekişme ve çatışmayı hem bireysel ve hem de yalnız olmadığı, kendisi gibi birçoklarının da var olduğu bir eylem olarak ele alırken Cehenneme karşı savaşında ellerinde güç bulduğunun da altını çizer:

I knew well that It was strength enough for me, yea, and for all creatures living against all the fiends of hell and ghostly temptation...

(Cehennemin tüm ifritleri ve ruhani ayartmalarına karşı durarak yaşayan tüm yaratıklar gibi ben de bu güce sahip olduğumu biliyordum.)

Spirituum in Time: The Impact of Julian of Norwich's Counsel in the Book of Margery Kempe", *The Medieval Mystical Tradition in England: Papers Read at Charney Manor*, ed. E. A. Jones, (Woodbridge, Suffolk; Rochester NY: Boydell & Brewer, 2004), 119.

²² Ramirez, *Julian of Norwich*, 64.

²³ Bk. http://www.vatican.va/content/benedict-xvi/en/audiences/2010/documents/hf_ben-xvi_aud_20101201.html

²⁴ Çevirmen, Grace Warrack, 2016.

The Fifth Revelation (Beşinci Vahiy) bölümünde de öncesinde Şeytan'ın hükümlü olduğunu ve Kıyamet günü Şeytan'ın küçümsenecek hale geleceğini belirtir:

For then he shall see that all the woe and tribulation that he hath done to them shall be turned to increase of their joy, without end; and all the pain and tribulation that he would have brought them to shall endlessly go with him to hell.

(Onlara sunduğu musibet ve kederlerin, onlardaki sonsuz sevinci artıracığını görecek ve onlara getirdiği tüm bu musibet ve kederler sonsuza dek kendisiyle birlikte cehenneme gidecek.)

Julian, bu örnekte Şeytan'ın sebep olduğu kötülüklerin kendisiyle götürüleceği yer olarak Cehennemi göstermektedir. Dolayısıyla Cehennemin, kötülüklerin evi olduğunu gösterilmekle birlikte suçlananın Şeytan ve kötülükler olduğunu, ona kânan ve yoldan çıkan günahkârlar olmadığını da sezdirir. Dolayısıyla Julian'ın Tanrı'yı sevgi kaynağı bağlamında ele aldığı ve bu kaynağın inananları güçlü kıldığı düşüncesi de metnin hemen tümünde belirir.

The Eighth Revelation (Sekizinci Vahiy) bölümüne bağlı on sekizinci kısımda Julian ıstırap olgusunu ele almaktadır ve bununla ilgili düşüncelerini şöyle ifade eder:

I thought: Is any pain like this? And I was answered in my reason: Hell is another pain: for there is despair.

(Düşündüm: İstırap böyle bir şey midir? Ve aklım bana cevabı verdi: Cehennem bir başka ıstıraptır; umutsuzluk olduğu için.)

Yine ıstırap bağlamında *The Ninth Revelation* (Dokuzuncu Vahiy), yirmi üçüncü bölümde şu ifadelere yer vermektedir:

...that He bought us from endless pains of hell.

(Bizi Cehennemin sonsuz ıstıraplarından kurtardığı²⁵ için...)

Ortaçağ metinlerinde Cehennem ile umutsuzluk; Cennet ile güven arasında benzerlikler kurulmaktadır.²⁶ Burada da, Cehennem umutsuzluk olgusu ile bütünleştirilmiş ve ıstırapın var olduğu ve içinde umutsuzluğa düşülen bir mekân olarak tasvir edilmiştir. Bu kısımda Julian, bir bakıma henüz hayatta olan insanlar için umutsuzluğun asıl mekânını göstermektedir ki o yer Cehennemdir. İkinci örnekte de yine benzer şekilde Cehennem bir ıstırap mekânıdır. Hristiyanlık öğretilerine göre yolunu çizmekte olduğunu ön plana çıkaran Julian, bunu *The Thirteenth Revelation* (On üçüncü Vahiy), otuz ikinci bölümde Cehennemi ilişkilendirdiği bir inancıyla ortaya koymaktadır:

...man that hath received Christendom and liveth unchristian life and so dieth out of charity: all these shall be condemned to hell without end, as Holy Church teacheth me to believe.

(...Kutsal Kilise'nin bana inanmayı öğrettiği üzere, Hristiyanlık öğretilerini alıp Hristiyanlık dışı bir yaşam sürerek iyilikten yoksun olduklarında, hepsi sonsuza dek Cehenneme mahkûm edilirler.)

Bu alıntıda Julian'ın aldığı dini eğitim doğrultusunda yaptığı değerlendirmeye göre, Cehennemin Hristiyanlığın ilkelerine uymayanların da gideceği bir yer olduğu gösterilmektedir. Cehennem bu noktada belirgin bir propaganda aracı olarak

²⁵ Burada "satın almak" fiilini kullanır.

²⁶ Caroline Jansen, *Begone Thought: Temptation to Despair in Late-Medieval Religious Literature*, Doktora Tezi (Knoxville: The University of Tennessee, 2022), 260-264.

kullanılmaktadır ancak şurası unutulmamalıdır ki Julian burada bir neden-sonuç bağlantısı kurar: Cehenneme gidecek olanlar Hristiyanlığa davet edilmiş, ondan haberi olmuş ancak Hristiyan hayatını yaşamayı reddederek iyilikten yoksun yaşamayı tercih etmiş kişilerdir.

Aynı vahyin otuz üçüncü bölümünde ise Julian, daha önceden söylemiş olduğu Cehennem ve Araf'a gitme isteğine bir açıklık getirmektedir. Amacının bu iki mekânı görebilmek için sadece inancını perçinleştirmek olduğunu belirtir ve Cehennem ile Araf'ın aslında aynı olduğunu dini eğitime göre aynı sona sahip olduğunu şu şekilde dile getirir:

...for I believed soothfastly that Hell and Purgatory is for the same
end that Holy Church teacheth...

(...Kutsal Kilise'nin öğrettiği gibi Cehennem ve Araf'ın aynı yola çıktığına sadık bir şekilde inandığım için...)

Bu noktada Araf ile Cehennem, Julian'ın almış olduğu dini eğitime dayanarak belirttiğine göre, aslında aynı yolun yolcusudur. Bu, diğer çıkarımlar göz önünde bulundurulduğunda istenmeyen bir sondur ancak Julian burada kendi yaşamından önce ve sonra sayısız tartışmalara konu olmuş Araf düşüncesini önemsizleştirmektedir. Araf'ı Cehennemle aynı sınıfa dahil eden Julian Katolik Kilise'nin ortaya attığı Araf'ı Cehennemle bir tutarak aslında Kilise'nin hoşuna gitmeyebilecek düşüncelerini de belirterek tarafını göstermektedir.

Yine aynı vahyin altmışıncı bölümünde Julian, günahın Cehennemden daha kötü olduğunu şu sözlerle dile getirir:

"True love teacheth us that we should hate sin only for love." "To me was shewed no harder hell than sin. For a kind soul hath no hell but sin."

(Gerçek sevgi, bize günahı nefret etmemizin sadece sevgi için gerektiğini öğretti. Bana gösterilen ise günahın Cehennemden daha beter olduğudur. Hassas bir ruhun Cehennemi yoktur ama günahı vardır.)

Mekânsal varlığından farklı olarak Julian, burada Cehennemi bir hissiyat algısında sunmakta, Cehennemi sevgisizliğiyle ön plana çıkarmaktadır. Günah işlemenin vereceği his Cehennemde bulunmaktan daha kötü görülmektedir. Günahın Cehennemden daha kötü olduğunu *The Sixteenth Revelation* (On altıncı Vahiy) yetmiş altıncı bölümde tekrar şu sözlerle dile getirmektedir:

For the soul that beholdeth the fair nature (kindness) of our Lord
Jesus, it hateth no hell but sin, as to my sight.

(Benim gözümde, Yüce İsa'mızın saf doğasına [şefkati] minnettar olan ruh Cehennemden değil günahı nefret eder.)

Julian'ın burada günah karşısında Cehennemin nefret dahi edilmeyeceğini vurgulamasına karşın böyle bir düşünceye sahip olmasının bir diğer sebebi, eserinin diğer kısımlarında bahsettiği gibi İsa'nın çektiği acıları çekmek dileğinde bulunmuş olmasıdır. Nitekim Cehennem ona benzer acılar çektirerek İsa'ya yakınlaşmasını sağlayacak bir yerdir aynı zamanda.

Günah karşısında Cehennemin Araf ve bu dünya ile eşdeğer olduğunu Julian, on üçüncü vahiy, otuz ikinci bölümde şu sözlerle göstermektedir:

For if afore us were laid [together] all the pains in Hell and in Purgatory and in Earth—death and other—, and [by itself] sin, we should rather choose all that pain than sin.

(Önümüze Cehennemdeki, Araftaki ve yeryüzündeki tüm acılarla birlikte günah serilmiş olsaydı biz günahı seçmektense tüm acıları seçerdik.)

Günah karşısında ne bu dünya ne Cehennem ne de Araf daha ıstırap dolu olmaz fikrini ön plana çıkaran Julian, bu üç mekânı değer olarak aynı kefeye koymuştur.

SONUÇ

İngiliz edebiyatının ve dünya mistik edebiyatının önemli temsilcilerinden olan Norwichli Julian'ın *The Revelations of Divine Love* başlıklı eserinde, Julian'ın Cehenneme bakış açısına ışık tutmak bu çalışmanın amacını teşkil etmiştir. İncelenen eserde bulunup tercüme edilerek bu makalede sunulan kısımlarda da görüldüğü üzere, Julian, Cehennemi genel olarak Hristiyan öğretileri ile koşut bir düzlemde değerlendirmektedir. Julian'a göre Cehennem kötülüklerin uzamı olup, Hristiyan öğretisi almış ancak Hristiyanlık dışı bir yaşam sürmüş kişilerin gideceği yerdir ki bu yer içinde zebanilerin bulunduğu bir yerdir. Cehenneme düşenler, Şeytan'ın dünyaya getirdiği kötülüklerle birlikte sonsuza dek orada kalacaklardır.

Julian, bu dünyayla kıyaslandığında, yaşanan günahlar açısından bakılınca, Cehennemin daha az korkutucu bir yer olduğunu vurgularken, Araf ve bu dünya ile Cehennemi eşdeğer tutmaktadır. Bir yandan Kiliseden öğrendiklerini aktarırken diğer yandan vaaz türüne dönüşen bazı sözlerinde Cehennemi bir uyarıcı olarak kullanan Julian, insanlara, bu dünyada umutsuzluğa kapılmalarına karşın, Cehennemde deneyimleyebilecekleri umutsuzluğu düşünmeleri gerektiğini hatırlatır. Hristiyanlık öğretilerinden farklı olarak Julian'ın bir taraftan insanlara içlerindeki sadakati güçlendirmelerini öğütlerken diğer yandan da gerçek sevgiyi korumak için nefret etmenin gerekliliğine değinir. Buna ek olarak, İsa'nın çektiği çileyi bir nebze hissedebilmek için Cehennem, en azından insanlar için, gidilmesi istenebilecek bir yerdir.

Sonuç olarak, bundan sonraki çalışmalarda, cehennem olgusunun yalnızca dini öğretinin bir yansıması olarak değil, ruhsal ve duygusal bir deneyim olarak nasıl ele alındığı üzerine daha derinlemesine çalışmalar yapılması yerinde olur. Ayrıca, Julian'ın cehennem ve günah kavramlarını sevgi ve merhamet odaklı bir din düşüncesi ile ilişkilendirmesi, sosyokültürel bakış açılarından yeniden değerlendirilebilir. Ortaçağ yazarlarının eskatolojik anlayışlarını karşılaştırmalı olarak inceleyen disiplinlerarası çalışmalar da alanyazın için yararlı çalışmalar ortaya koyabilir.

KAYNAKÇA

Arikan, Arda. “Ortaçağ’ın Önemli Bir Özelliği Olarak Apofatikçilik ve Edebiyat Çalışmalarında Kullanımı”, Cumhuriyet Zirvesi: 3. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitabı, 2020: 47-52.

Baker, Denis. “Julian of Norwich and Anchoritic Literature”, *Mystics Quarterly*, 19/4, 1993: 148-160. Erişim adresi: <http://www.jstor.org/stable/20717181>

Baker, Denise Nowakowski. *Julian of Norwich's Showings: From Vision to Book*. (Princeton: Princeton University Press, 2014).

Beer, Frances. *Women and Mystical Experience in the Middle Ages*. (Woodbridge: Boydell Press, 1992).

Britannica, T. Editors of Encyclopaedia. *Julian of Norwich*. (Encyclopædia Britannica, 2024). Erişim adresi: <https://www.britannica.com/biography/Julian-of-Norwich>

Colledge, Edmund, O.S.A., ve James Walsh, S.J. *A Book of Showings to the anchoress Julian of Norwich*. 2 vols. *Studies and Texts* 35. (Toronto: Pontifical Institute of Mediaeval Studies, 1978).

Crampton, Georgia Ronan. *The Shewings of Julian of Norwich: Introduction*. Middle English Text Series. (New York: University of Rochester, 1994).

Çetin Ünal, Banu. “Orta Çağ Almanya’sında Kadın Manastırları”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9, 2023: 25-32.

Horzum, Şafak. “İngilizce yazının ilk kadın yazarı Norwichli Julian ve Görülerinin Ortaçağ İngiliz Yazınındaki Yeri”, *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, 6/1, 2023: 95-106. <https://doi.org/10.48120/oad.1209859>

Jansen, Caroline. *Begone Thought: Temptation to Despair in Late-Medieval Religious Literature*, Doktora Tezi (Knoxville: The University of Tennessee, 2022).

Jantzen, Grace. *Julian of Norwich: Mystic and Theologian*. (London: SPCK, 2008).

Jones, Edward Alexander. “Anchoritic Aspects of Julian of Norwich”, *A Companion to Julian of Norwich*, ed. Liz Herbert McAvoy, (Woodbridge, Suffolk; Rochester, NY: Boydell & Brewer, 2008), 75-87.

Julian of Norwich. Revelations of Divine Love Recorded by Julian, anchoress at Norwich, çev. Grace Warrack (London: Methuen, 1901). Erişim adresi: <https://archive.org/details/RevelationsOfDivineLove/page/n11/mode/2up>

Julian of Norwich. Revelations of Divine Love, çev. Barry Windeatt, (Oxford University Press, 2015).

Meech, Sanford B., ve Hope, Emily Allen. The Book of Margery Kempe: Early English Text Society. (Londra: Early English Text Society, 1940).

Obbard, Elizabeth Ruth. Through Julian's Windows: Growing into wholeness with Julian of Norwich, (Norwich: Canterbury Press, 2008).

Pope Benedict XVI. "General Audience", 1st December 2010. Erişim adresi: http://www.vatican.va/content/benedict-xvi/en/audiences/2010/documents/hf_ben-xvi_aud_20101201.html

Ramirez, Janina. Julian of Norwich: A Very Brief History. (London: SPCK, 2016).

Riehle, Wolfgang ve Charity-Scott Stokes. The Singular Vision of Julian of Norwich; The Secret Within: Hermits, Recluses, and Spiritual Outsiders in Medieval England. (New York: Cornell University Press, 2014) 200-245. Erişim adresi: <http://www.jstor.org/stable/10.7591/j.ctt5hh289.14>

Salih, Sarah ve Baker, Denise N. Julian of Norwich's Legacy: Medieval Mysticism and Post-medieval Reception. (New York: Palgrave Macmillan, 2009).

Upjohn, Sheila ve Groves, Nick. St Julian's Church Norwich. (Norwich: The Friends of Julian of Norwich, 2018).

Watson, Nicholas ve Jenkins, Jacqueline. The Writings of Julian of Norwich: A Vision Showed to a Devout Woman and A Revelation of Love. (Penn State University Press, 2006).

Yoshikawa, Naoe Kukita. "Discerto Spirituum in Time: The Impact of Julian of Norwich's Counsel in the Book of Margery Kempe", The Medieval Mystical Tradition in England: Papers Read at Charney Manor, ed. E. A. Jones, (Woodbridge, Suffolk; Rochester NY: Boydell & Brewer, 2004), 119-132.